

Toespraak bij opening GS Amersfoort-C 2005 op zaterdag 12 maart 2005

H.J. Boiten

Geachte broeders,

Namens de kerkenraad heet ik u hartelijk welkom. Niet alleen in óns midden, maar ook centraal in ons land. De laatste synode begon met centraal vergaderen in haar laatste zitting, u bent hier vanaf uw eerste zitting. Hier in het gouw Flehite stichtte bisschop Ansfridus precies 999 jaar geleden het klooster Hohorst op de Heiligenberg. En onder aan die berg kruiste de landroute van oost naar west de Amer op een ondiepe plaats, een Vorde: Amersfoirde. De Heiligenbergerweg loopt van de Amersfoirde naar de Heiligenberg.

Bij die vorde vestigen zich rond het jaar 1000 al mensen. Maar het duurt nog ruim 250 jaar eer het een vesting wordt met stadsrechten (1259). Even eerder, in 1248, wijdde bisschop Otto III de kapel van St.-Joris in. Door de eeuwen heen maken mirakelen Amersfoort tot een pelgrimsoord. In 1340 is onze lieve Heer, de hostie, bij een hevige stadsbrand op het nippertje uit de St.-Joriskerk gered. In 1444 werd er onder het ijs een Mariabeeldje gevonden, dat wonderen deed. In het Amersfoorts Mirakelboek staan vele wonderen opgetekend. Alsof geloof zich op wonderen richt in plaats van op Gods beloften. In 1579 brak in Amersfoort de Reformatie door. Maar ook kerkelijke rust is elders. Men streed tegen roomsen, ook tegen slapheid in eigen kring en tegen remonstranten. Ik maak een sprong van bijna drie eeuwen. In 1837 institueert ds. Hendrik de Cock in Amersfoort een afgescheiden gemeente. In die eerste tijd namen vele Amersfoorters een dreigende houding aan. Toen ds. De Cock eens kwam preken, waren de stokslagen en steenworpen niet van de lucht. Wij hebben nog geen plannen in die richting.

Na de Vrijmaking vergaderde tot twee keer toe een generale synode in Amersfoort. In 1948 kwam men samen in de Zuidsingelkerk, nu restaurant Mariënhof. In 1967 was er de synode van Amersfoort-West, die een afgevaardigde weigerde te aanvaarden vanwege de van zijn hand afkomstige 'Open Brief'. U bent welkom, ik hoop, u blijft welkom. Uit de plaatselijke kerk te Amersfoort ontstonden door voortgaande instituering acht nieuwe kerken naast Amersfoort-Centrum. Maar hier in De Kandelaar aan de Heiligenbergerweg vergadert u dicht bij de Heiligenberg waar het 999 jaar geleden begon. Hopelijk maakt u de millenniumviering van de Heiligenberg niet mee.

U hebt anders best een uitdagend agendum, ik telde alleen al meer dan 25 deputatenrapporten. Heten engelen de vaardigste uitvoerders van Góds wil, kerkelijke deputaten hebben ook geen zelfstandige macht, hun bevoegdheid is het uitvoeren van synodeopdrachten. U heeft heel wat te beoordelen. Misschien ook nieuwe opdrachten te verstrekken. Vergeet niet, zelfs een synode ontbreekt het aan zelfstandige macht, de bevoegdheid ervan gaat niet verder dan tot het uitvoeren van wat de kerken opdragen. Het is wijs om je als synode tot die kerkelijke opdracht te beperken en die dan ook zo goed mogelijk uit te voeren in dienst van de enige bisschop Christus.

Wat is er zo uitdagend aan het agendum? Mag ik een paar voorbeelden geven? Gaat onze Theologische Universiteit een rijksbijdrage vragen voor de opleiding tot de dienst van het Woord? Of volgt u het minderheidsrapport en wijst u het indienen van zo'n aanvraag af? Komt er een nieuwe kerkbijbel? Hoe betrouwbaar is die dan? U bepaalt of u de NBV vrijgeeft voor gebruik in de erediensten. Het verschijnsel generale synode laat iets zien van het geestelijke wonder van eenheid tussen plaatselijke kerken. Krijgt die eenheid ook gestalte met CGK en NGK? Deputaten kwamen over de verhouding landelijk/plaatselijk met een meerderheids- en minderheidsopvatting. Hoe maak je de goede keuze? Ik denk aan een woord van Bullinger: we verlangen naar eendracht die niet strijdt met de tot dusver beleden zuivere waarheid en die geen nieuwe aanleiding geeft tot nieuwe scheuringen. Van u vraagt men een onderzoek naar de manier waarop de gaven van de zusters kunnen worden ingezet in de gemeente.

Een bijzonder rapport is 'Zondag HEERlijke dag'. Zo heerlijk als die dag is, zo bizar de gedachte dat het vierde gebod inzet werd voor een scheuring. Hier ligt een uitdaging voor vredesberaad en heling. Ook reden tot zelfonderzoek: hoe trouw zijn wij als kerken? Kennen we intens verdriet om broeders en zusters die heengingen? Wat kan uw vergadering doen om de breuk te helen? In dit verband wijs ik op de actie 'meer van de Geest'. Schuiven we als kerken op in de richting van de evangelisch-charismatische beweging met diensten van genezing, tongentaal en duiveluitbanning? Kunnen de kerken niet samen (synodaal) tot onderwijs komen? Hier in de Kandelaar is de *Candlestand Statement* ontstaan. Is een schriftuurlijk 'meer van de Geest' niet een bron van inspiratie, die positief uitwassen bestrijdt?

Kerkelijk onderwijs bieden deputaten ook aan in het rapport over huwelijk en echtscheiding. Het rapport riep kritische reacties los. Boeiende vragen vergezellen u samen met het voorstel om een Raad van Advies in te stellen. Opnieuw openen deputaten kerkmuziek een rijke bron van gezangen. Allengs ontstaat een binnensee. U staat voor de vraag of evangelicale liederen passen binnen de gereformeerde eredienst. Hoe geven we nog prioriteit aan de psalmen? En al die andere rapporten over eredienst, zending, evangelisatie, hulpverlening en training, etc. De deputatenrapporten zijn veel in aantal en groot in omvang. Hoe blijft al dit werk dat vóór de kerken gebeurt, ook werk ván de kerken, en niet van een groep specialisten en een driejaarlijkse vergadering? En dan hebben we het nog niet gehad over appèlschriften of revisieverzoeken. Het stond vandaag in de krant. Kampen gaat in appèl. Valt de PS als appèlinstantie weg, dan scherpt dit mijn vraag alleen maar aan.

Bij de behandeling van al die boeiende zaken kun je niet vergeten, dat er best heel wat onrust en verwarring is in de kerken. Naar verschillende kanten. In een situatie van crisis moet je je hart warm en je hoofd koel houden. En een vaste en duidelijke koers varen. De culturele uitdagingen van onze tijd mogen best verschillen van de tijd waarin de formulieren van eenheid werden opgesteld. Maar ook nu hebben we last van arminiaanse, rationalistische en subjectivistische denkbeelden: individualisme. Wijk van die vaste en duidelijke koers van de confessie niet af: niet bakboord maar ook niet stuurboord. Calvin wordt niet moe altijd weer te wijzen op de kracht van het Woord om kerkelijk één te zijn. Zijn de zuivere bediening van het Woord en de sacramenten beide aanwezig, dan kun je die gemeenschap veilig aanvaarden als ware kerk. Je mag die kerk niet verwerpen, zolang ze daarbij blijft, ook al is ze overigens vol van fouten (*Institutie*, IV,1,12,19).

U zult het in de synode zeker niet altijd met elkaar eens zijn. Een stevig debat is op zijn plaats. Maar wie buigt voor Gods Woord, buigt ook voor de vermaning van Paulus: wees steeds bescheiden, zachtmoedig en geduldig, en verdraag elkaar uit liefde. Span u in om door de samenbindende kracht van de vrede de eenheid te bewaren die de Geest u geeft (Ef. 4).

Buigen voor Gods Woord werkt samenbindend. Centraal in de formulieren van eenheid belijden we de volkomenheid van de heilige Schrift. Daarom hebben de Gereformeerde Kerken zich steeds onbekrompen en ondubbelzinnig gebonden aan de gereformeerde belijdenis. Straks zal de nieuwe preses u vragen door op te staan, te beloven uw werk op de synode te doen in onderworpenheid aan de Schrift en in gebondenheid aan de belijdenis van de kerk. Tegen die belijdenis is verzet. Velen zeggen: de Bijbel alléén is genoeg. Maar dat is nu juist de inhoud van de kerkelijke belijdenis: alléén de Schrift en gehéél de Schrift. En 'de Bijbel alléén' kan nooit betekenen dat het Woord van God alleen blijft. Echt geloof is sprekend geloof. Belijden is het lofoffer van de lippen. Laat in uw synodezittingen het Woord horen en het lied opklinken tot eer van God. Speel leer en Heer niet uit tegen elkaar. Oefen u samen in het luisteren en spreken in de gezonde leer van de godsvrucht. Beleef zo uw geloof, ervaar de eenheid van geloof als eenheid van de Geest. Wees als kerken samen pijler en fundament van de waarheid (1 Tim. 3). Die belijdenis van de kerk bewaart u ook in uw uitspraken en besluiten voor de heerschappij van de persoonlijke opvattingen van enkelingen. Het maakt het de kerken gemakkelijk de besluiten te aanvaarden.

Heerlijk dat de Schrift tegelijk de ruimte kent om te groeien in geloof, in kennis en liefde. De meeste is de liefde, de vervulling van de wet. Paulus bidt dat uw liefde blijft groeien door inzicht en fijnzinnigheid. Liefde is maar niet iets vaags. Het gaat om liefdesgroei in wat God hier en nu wil, en goed is voor de naaste. Liefde leert je fijngevoelig onderscheiden waarop het aankomt. Een voorbeeld van fijngevoelig onderscheiden zijn onze belijdenissen. Groeien in liefde maakt uw arbeid ook ontspannen. We kennen in ons kerkelijk leven de gratie van de variatie. We kunnen niet zonder het

blijvend gebed om de wijsheid van Christus en de kracht van zijn Geest. En verwacht in de weg van ootmoedige gehoorzaamheid Gods zegen om besluiten te nemen tot opbouw van de kerken, tot het onderhouden van eenheid met allen die van Christus zijn, tot eer van Gods heerlijke en heilige naam.